

Sygn. akt IV U 1202/19

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 11 września 2020 r.

Sąd Okręgowy w Rzeszowie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	Sędzia Anna Guniewska
Protokolant:	M. Rykała – Płodzień

po rozpoznaniu w dniu 11 września 2020 r.

na posiedzeniu niejawnym

sprawy A. P.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

o podleganie ubezpieczeniom społecznym

na skutek odwołania A. P.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w R.

z dnia 16 stycznia 2019r.

znak : (...)

I. **oddala odwołanie,**

II. **nie obciąża wnioskodawczyni A. P. kosztami zastępstwa procesowego organu rentowego.**

Sygn. akt IV U 1202/19

UZASADNIENIE

wyroku z dnia 11 września 2020 r.

Zaskarżoną decyzją z 16 stycznia 2019 r. znak (...) - w pkt I określił wysokość zobowiązania płatnika – zmarłej w dniu 1.04.2016 r. B. P. na łączną kwotę 3 909,45 zł. z tytułu składek na ubezpieczenie społeczne i ubezpieczenie zdrowotne

- w pkt II orzekł, że A. P. jako spadkobierca po zmarłej B. P. ponosi odpowiedzialność za całość wymienionych w pkt I zobowiązań

- w pkt III wezwał w/w do uregulowania zobowiązań.

W uzasadnieniu decyzji stwierdzono, że matka odwołującej posiadała zadłużenia z tyt. niedopłaconych składek na ubezpieczenie społeczne za okresy 10/2014 – 01/2015 i zdrowotne za okres 05/2014 – 06/2014, 08/2014 – 10/2014, 03/2014. B. P. zmarła w dniu 01.04.2016 r. Spadek po niej nabyła córka A. P. w całości z dobrodziejstwem inwentarza (postanowienie SR w Rzeszowie z dnia 18.08.2016 r. sygn. akt (...)) ZUS wydając decyzję powołał się na art. 98 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa oraz przepisy art. 1030 – 1034 k.c., art. 1032 i art. 1034 § 1 k.c. w związku z art. 98 § 1 Ordynacji podatkowej.

Od powyższej decyzji odwołanie złożyła A. P. zarzucając, iż w razie wykonania decyzji i dokonania zapłaty naraża się na zarzut naruszenia art. 1032 § 2 k.c., natomiast w razie niewykonania decyzji i niezapłacenia – na odsetki i koszty przymusowego ściągnięcia należności. Wniosła o zmianę decyzji poprzez orzeczenie o jej zakresie odpowiedzialności za zobowiązania spadkodawcy.

W odpowiedzi na odwołanie ZUS wniósł o jego oddalenie powołując się na tę samą argumentację, która była podstawą wydania zaskarżonej decyzji.

Sąd ustalił stan faktyczny:

W dniu 2.08.2018 r. wnioskodawczyni została poinformowana o wszczęciu postępowania w sprawie przeniesienia odpowiedzialności na A. P. jako spadkobiercę B. P. zmarłej w dniu (...) r. za należności z tytułu składek. W dniu 27.08.2018 r. do organu rentowego wpłynęło pismo od A. P., w którym poinformowała o nabyciu spadku po zmarłej matce B. P. na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Rzeszowie z 18.08.2016 r. sygn. akt (...) z dobrodziejstwem inwentarza. Jednocześnie A. P. poinformowała o ustaleniu stanu aktywów i pasywów spadku na podstawie protokołu z 19.06.2016 r. sporządzonego przez Komornika Sądowego przy Sądzie Rejonowym w Rzeszowie S. R. (sygn. akt (...)). Według zaświadczenia Komornika Sądowego S. R. z 6.06.2018 r. ustalona na dzień sporządzenia zaświadczenia wartość przedmiotów należących do spadku wynosi 180 517 zł., zaś pasywów 336 785,69 zł. i 4 521,16 CHF. 29.08.2018 r. Następnie organ rentowy skierował do wnioskodawczyni pismo z prośbą o przedłożenie wszystkich dokumentów dot. postępowania spadkowego po zmarłej B. P.. W dniu 12.10.2018 r. A. P. przedłożyła kserokopie następujących dokumentów:

- Postanowienie Sądu Rejonowego w Rzeszowie XI Wydział Cywilny z dnia 18.08.2016 r. sygn. akt (...)
- Postanowienie z dnia 18.05.2017 r. sygn. akt (...)
- Odpis skrócony aktu zgonu (...)Zgłoszenie o nabyciu własności rzeczy lub praw majątkowych (...)

Podczas postępowania organ rentowy zgromadził dokumentację w postaci:

- (...) z bazy (...) z dnia 8.03.2017 r.
- Pisma Naczelnika I Urzędu Skarbowego w R. z dni 7.04.2017 r. znak (...)
- Pisma Sądu Rejonowego w Rzeszowie XI Wydział Cywilny z dnia 16.03.2017 r. sygn. akt (...)
- Pisma Naczelnika I Urzędu Skarbowego w R. z dnia 24.07.2018 r. znak (...)
- Zgłoszenia o nabyciu własności rzeczy lub praw majątkowych SD-Z2 złożone przez spadkobiercę do Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w R. z 6.03.2017 r.
- Odpisu skróconego aktu zgonu (...)
- Postanowienia Sądu Rejonowego w Rzeszowie XI Wydział Cywilny sygn. akt (...) z 18.08.2016 r.
- Postanowienia Sądu Rejonowego w Rzeszowie XI Wydział Cywilny sygn. akt (...) z 18.05.2017 r.

Zgodnie ze złożonym do Naczelnika Pierwszego Urzędu Skarbowego w R. zgłoszeniem o nabyciu własności rzeczy lub praw majątkowych ((...)) A. P. nabyła:

- nieruchomości o powierzchni gruntu 700 m² nr KW (...) zabudowanej budynkiem mieszkalnym o powierzchni 100,00 m² nr KW (...) położonej w R. ul. (...), (...)-(...) R. w 1/2 części o wartości 140 tys. zł.

Na podstawie wskazanych wyżej dokumentów została ustalona kwota majątku spadkowego przypadająca na spadkobiercę, która wynosi 140 000,00 zł. Zebrana dokumentacja pozwala na ustalenie kwot spadku przyjętego z dobrodziejstwem inwentarza.

Sąd zważył co następuje:

B. P. jako płatnik zobowiązana była do obliczania, rozliczania i odprowadzania składek na ubezpieczenia społeczne za każdy miesiąc kalendarzowy. Niedopełnienie tego obowiązku skutkowało powstaniem zaległości na ubezpieczenia społeczne za okres od października 2014 r. do stycznia 2015 r. i ubezpieczenie zdrowotne za okres od maja 2014 r. do czerwca 2014 r., od sierpnia 2014 r. do października 2014 r. i za marzec 2015 r.

B. P. zmarła w dniu 1 kwietnia 2016 r. Na podstawie postanowienia Sądu Rejonowego w Rzeszowie Wydziału XI Cywilnego z dnia 18 sierpnia 2016 r. sygn. akt (...) o stwierdzeniu nabycia spadku, spadek po zmarłej nabyła córka A. P. w całości z dobrodziejstwem inwentarza. Przyjęcie spadku z dobrodziejstwem inwentarza oznacza (art. 1031 § 2 k.c.), że spadkobierca ponosi odpowiedzialność za długi spadkowe tylko do wartości ustalonego w inwentarzu stanu czynnego spadku.

Do zasad odpowiedzialności spadkobierców za zobowiązania składkowe na podstawie odesłania zawartego w art. 31 ustawy z dnia 13 października 1998 r. o systemie ubezpieczeń społecznych stosuje się przepisy ustawy z dnia 29 sierpnia 1997 r. - Ordynacja podatkowa.

Zgodnie z art. 97 § 1 ustawy Ordynacja podatkowa spadkobiercy podatnika przejmują przewidziane w przepisach prawa podatkowego majątkowe prawa i obowiązki spadkodawcy. Powołany art. 97 § 1 ustawy dotyczy praw i obowiązków publicznoprawnych. Jasne przy tym jest, że składki na ubezpieczenie społeczne należą do tej kategorii. Oznacza to jednocześnie, że zobowiązania składkowe (podatkowe) zmarłego płatnika składek nie podlegają dziedziczeniu, lecz obowiązek jest „przejmowany” na mocy wyraźnej regulacji mającej charakter publicznoprawny.

Nie ulega też wątpliwości, że należności z tytułu niezapłaconych przez spadkobiercę składek – według ich stanu na dzień otwarcia spadku przechodzą jako obowiązek majątkowy zmarłego, a więc jako dług spadku na spadkobiercę, który przyjął spadek, przy czym spełnienie tego obowiązku majątkowego jako zobowiązania publicznoprawnego następuje na zasadach określonych w ordynacji podatkowej, a więc po wydaniu przez organ rentowy (wierzyciela) decyzji określającej zobowiązanie konkretnego spadkobiercy. Pobór tego rodzaju składek i należności z nimi związanych według stanu na dzień otwarcia spadku dłużnika organu rentowego (pobór w znaczeniu art. 32 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych) nie jest możliwy bez uprzedniego wydania przez organ rentowy decyzji określającej zobowiązanie konkretnego spadkobiercy.

Decyzja dotyczy zobowiązania spadkobiercy dłużnika organu rentowego w zakresie w jakim składki nie zostały opłacone przez spadkodawcę, a więc nie zapłaconych do dnia otwarcia spadku (Uchwała SN z dnia 7 maja 2008 r. II UZP 1/08, OSP 2009 Nr 5, poz. 60).

Mając powyższe na uwadze stwierdzić należy, że organ rentowy prawidłowo ustalił w zaskarżonej decyzji wysokość zobowiązania zmarłej w dniu 1 kwietnia 2016 r. B. P. na dzień otwarcia spadku czyli na dzień 1 kwietnia 2016 r. Wyraża się ono kwotą 3 909,45 zł.

Zobowiązanie z tytułu nieopłaconych składek, które przeszło na A. P. jako ma spadkobiercę, dotyczy właśnie zobowiązania jej matki – dłużnika ZUS w zakresie składek niezapłaconych w dniu otwarcia spadku.

Decyzja zatem w tym zakresie jest prawidłowa.

Dokonanie natomiast wpłaty na poczet własnego zobowiązania przez A. P. niewątpliwie spowoduje rozliczenie przez ZUS wpłaty na poczet zaległości składkowych. Stanowi też uznanie długu.

Podkreślić należy w tym miejscu, że składki na ubezpieczenia społeczne, zdrowotne są świadczeniami pieniężnymi o charakterze publicznoprawnym. Składki te są zatem świadczeniami bezzwrotnymi, przymusowymi i nieodpłatnymi, co oznacza – zgodnie z zasadą automatyzmu ubezpieczeniowego, iż stosunek ubezpieczenia społecznego powstaje automatycznie z chwilą nawiązania stosunku prawnego rodzącego obowiązek ubezpieczeniowy. Emanacją tej zasady jest regulacja przyjęta w treści art. 46 ustawy o systemie ubezpieczeń społecznych nakładająca na płatnika składek szereg obowiązków związanych z obliczaniem, potrącaniem, rozliczaniem i opłacaniem składek za każdy miesiąc kalendarzowy, według zasad wynikających z przepisów tej ustawy. Opisany wyżej obowiązek ma bezwzględny charakter co oznacza, iż jeżeli przy poborze składek na ubezpieczenie społeczne dojdzie do naruszenia obowiązujących przepisów także przez organ dokonujący takiego poboru, to organ ten nie ma podstaw prawnych do stosowania jakichkolwiek ulg z tego tytułu w stosunku do płatnika składek.

(por. wyrok Sądu Apelacyjnego w Katowicach z 21 marca 2019 r. III AUa 1975/18 LEX nr 2701291).

Sąd zarządzeniem z dnia 10.06.2020 r. skierował sprawę na posiedzenie niejawne. Strony nie składały sprzeciwu.

Stosownie do treści art. 148¹ § 1 kpc Sąd może rozpoznać sprawę na posiedzeniu niejawnym, gdy pozwany uznał powództwo, lub gdy po złożeniu przez strony pism procesowych i dokumentów, w tym również po wniesieniu zarzutów lub sprzeciwu do nakazu zapłaty albo sprzeciwu od wyroku zaocznego, Sąd uzna – mając na względzie całokształt przytoczonych twierdzeń i zgłoszonych wniosków dowodowych, że przeprowadzenie rozprawy nie jest konieczne.

Zważywszy, iż postępowanie dowodowe w niniejszej sprawie nie wymagało przeprowadzenia dowodów na rozprawie, żadna też ze stron nie złożyła wniosku o przeprowadzenie rozprawy (art. 148¹ § 3 kpc), a także z uwagi na całokształt przytoczonych twierdzeń i dokonanych ustaleń, zaistniały podstawy do uznania, że przeprowadzenie rozprawy w sprawie nie jest konieczne.

Sąd Okręgowy dał wiarę dowodom z dokumentów, albowiem zostały one sporządzone przez powołane do tego osoby, w zakresie przyznanych im kompetencji i w przepisanej formie, a ich autentyczność i treść nie budziły wątpliwości Sądu.

Mając na uwadze powyższe, Sąd odwołanie oddalił na podstawie art. 477¹⁴ § 1 kpc.

Sąd uznał, że charakter sprawy, subiektywne przekonanie o słuszności zgłaszanych roszczeń, a także konsekwencje wynikające dla A. P. z treści zaskarżonej decyzji – konieczność uiszczenia zaległych składek, stanowią szczególne okoliczności uzasadniające odstąpienie od obciążania w/w kosztami zastępstwa procesowego strony przeciwnej, na podstawie art. 102 kpc.